

ЕКОНОМІКО-СОЦІАЛЬНІ ВІДНОСИНИ В ГАЛУЗІ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ТА СФЕРІ ОБСЛУГОВУВАННЯ

Тези доповідей
VI Міжнародної науково-практичної конференції
(9–10 травня 2024 року, м. Львів)

За загальною редакцією
Наталії ПАВЛЕНЧИК

Львів
ЛДУФК ім. Івана Боберського
2024

**ЕРІК БАЙУОТЕРС (1910–2003):
ВИЗНАЧНИЙ БРИТАНСЬКИЙ РЕВМАТОЛОГ**

Мирослава Данилевич

доктор педагогічних наук, професор

*Львівський державний університет фізичної культури
імені Івана Боберського (Україна)*

Ростислав Коваль

кандидат філологічних наук, доцент

*Львівський державний університет фізичної культури
імені Івана Боберського (Україна)*

Софія Перетятко

студентка II курсу факультету терапії та реабілітації

*Львівський державний університет фізичної культури
імені Івана Боберського (Україна)*

Відомий британський ревматолог Ерік Джордж Лапторн Байуотерс (Eric George Laphorne Bywaters) народився 1 червня 1910 року в Лондоні [3; 4; 5]. Він навчався в медичній школі при госпіталі Мідлсекс (Middlesex Hospital Medical School), яку закінчив 1933 року із золотою медаллю й відзнакою. Згодом Ерік Байуотерс був асистентом гематолога Ліонеля Вітбі (Lionel Whitby) та працював в Інституті патології Курто (Courtauld Institute of Pathology). У 1937 році його запросили до Массачусетської загальної лікарні (Massachusetts General Hospital), де він вивчав пацієнтів із системним червоним вовчаком, але 1939 року повернувся до лікарні Хаммерсміт (Hammersmith Hospital) у Лондоні [3; 4; 5]. Еріка Байуотерса не взяли до війська через хворобу нирок. Після початку Другої світової війни він досліджував причини смертельної ниркової недостатності в жертв Бліцу (бомбардування Великої Британії авіацією гітлерівської Німеччини з вересня 1940 до травня 1941 року). У співавторстві з Desmond Beall він опублікував статтю «Crush Injuries with Impairment of Renal Function» (1941), в якій описував порушення функцій нирок у разі тривалого здавлення тіла або його окремих ділянок [2]. Причиною був викид білка міоглобіну в кровообіг із роздавлених м'язів. Це блокувало крихітні протоки в нирках, запобігаючи фільтрації сечі й продуктів життєдіяльності з крові. Він використав експерименти на тваринах,

щоб довести, що лужні рідини через рот або внутрішньовенно захищають нирки й зберігають життя пацієнта, доки заблоковані ниркові каналці не заживуть [2; 3; 4]. Сьогодні відомо, що краш-синдром – це реперфузійне пошкодження, яке призводить до травматичного рабдоміолізу. Реперфузія сприяє вивільненню компонентів м'язових клітин, включаючи міоглобін і калій, які можуть призвести до летальних наслідків. Ризики збільшуються в разі розчавлення великих обсягів м'яких тканин (однієї або двох нижніх кінцівок), а також у разі збільшення часу до моменту звільнення, протягом якого поранений залишається затиснутим [1].

Після війни можливості дослідження ревматичних захворювань значно зросли із запровадженням безкоштовної Національної служби охорони здоров'я у 1948 році [4]. Під час роботи в лікарні Хаммерсміт він створив групу з 200 пацієнтів із ревматоїдним артритом, діагностованим на ранніх стадіях. Він спостерігав за ними впродовж двадцяти років і 1968 року отримав Канадську міжнародну нагороду Gairdner за ці фундаментальні дослідження. Ерік Байуотерс також був піонером у вивченні захворювань кісток, запровадивши ранній метод кількісного оцінювання остеопорозу [3; 4].

Ерік Байуотерс працював над розвитком ревматології як самостійної медичної галузі. У 1947 році він став директором невеликого відділення для хворих на ревматизм у Меморіальному госпіталі Канадського Червоного Хреста в селищі Таплоу, поблизу міста Maidenhead в графстві Berkshire [3; 4]. Він був першим, хто представив штучну нирку Вільяму Колффу (Kolff artificial kidney) у Великій Британії. Відразу після відкриття терапевтичного ефекту кортизону проти ревматичної лихоманки Philip Showalter Hench і Edward Calvin Kendall він провів клінічні випробування, які підтвердили це. Підхід до лікування ревматичної хвороби серця за допомогою кортизону зрештою став неактуальним через доступність лікування антибіотиками, яке майже ліквідувало захворювання у Великій Британії та інших розвинених країнах. Ерік Байуотерс використав свій досвід патологоанатома для точної характеристики ревматичних захворювань і розроблення нових методів лікування ювенільного хронічного артриту в дітей і підлітків [3; 4; 5].

У 1975 році Еріка Байуотерса нагородили титулом командора ордена Британської імперії. Його захопленнями були садівництво та малювання. Він був талановитим портретистом та карикатуристом. Упродовж багатьох років Ерік Байуотерс був почесним бібліотекарем у бібліотеці Хеберден у Королівському коледжі лікарів (Royal College of Physicians). Він був фанатичним істориком медицини, протягом усього життя збирав книжки й різноманітні артефакти, пов'язані із ревматичними захворюваннями, значну частину яких згодом передав бібліотеці Інституту Велкома (Wellcome Institute) та Королівському коледжу лікарів [3; 4; 5].

Ерік Байуотерс помер 2 квітня 2003 року в містечку Біконсфілд в Англії. Його дружина Бетті, з котрою він одружився 1935 року, померла у 1998 році. У них залишилося три доньки, Кароліна, Елізабет та Джейн, п'ятеро онуків і двоє правнуків [3; 4]. Сьогодні результати пошуку за його прізвищем в електронній базі публікацій із медицини й біології «PubMed» демонструють, що тематика досліджень Еріка Байуотерса охоплює, крім краш-синдрому, остеопороз, хворобу Стілла, анкілозуючий спондиліт, ревматоїдний артрит, подагру, відкладення пірофосфату кальцію, склеродермію, псоріатичний артрит, системний червоний вовчак [5].

Список використаних джерел

1. Краш-синдром – Тривала допомога в польових умовах. URL: <https://tccc.org.ua/guide/crush-syndrome-under-prolonged-field-care-pcc>.
2. Bywaters E. G. L. 50 years on: the crush syndrome. *BMJ*. 1990. Vol. 301(6766). P. 1412–1415. doi:10.1136/bmj.301.6766.1412.
3. Dixon A. Eric George Lapthorne Bywaters. Rheumatologist who discovered the cause of fatal kidney failure in victims of the Blitz. *BMJ*. 2003. Vol. 326(7404). P. 1461.
4. Dixon A. Obituary. Eric Bywaters 1910–2003. *Rheumatology*. 2003. Vol. 42, is. 8. P. 1025–1027. <https://doi.org/10.1093/rheumatology/keg444>.
5. Niforatos J. D., Rutecki G. W. From bedside to bench and beyond: the legacy of Dr. Eric G. L. Bywaters. URL: <https://hekint.org/2018/01/30/bedside-bench-beyond-legacy-dr-eric-g-l-bywaters/>